

ב"ה

Marriage Made in Charan

- Is it unanimously accepted that Rachel and Leah were twin sisters, and that Bilhah and Zilpah were half sisters? 1
- How old were Bilha and Zilpah at this time? 2
- How old were Rachel and Leah when they married Ya'akov?..... 4
- If Ya'akov was eager to have children as of age seventy-seven, why did he offer to first work for seven years for Rachel and marry only thereafter? Should he not have married first? 7
- Answer:..... 7
- Why did Yaakov agree to work for another seven years for Rachel if he already fulfilled this pledge? 11
- Answer:..... 11

Is it unanimously accepted that Rachel and Leah were twin sisters, and that Bilhah and Zilpah were half sisters?

Most opinions state that Rachel and Leah were twin sisters,¹ though it does not say so in the Torah explicitly. There are those who disagree, and even some who suggest that perhaps they were only half-sisters who didn't share a mother.²

¹ סדר עולם רבה (פרק ב): "נמצאו רחל ולאח נשאו בנות כ"ב כ"ב, שהיו תאומות".

וכן כתב בבראשית רבתי (וישלה, עמ' 156): "רחל ולאח נמצאו בשעת נשואין בנות כ"ב שנים". ובילקוט שמעוני (וישלה, קלה): "ורחל ולאח נשאו בנות כ"ב שנים כי תאומות היו".

פירוש רבינו אליעזר מגרמייזא (כא, ט): "ואבואה אליה – ואבואה גימטריא כ"א, כי רחל ולאח תאומות".

ספר הישר (דפוס ברלין תרפ"ג, עמ' צג): "ובשנת חמשים ושש שנים לחיי יעקב באו אנשים מחרן ויגידו לרבקה על אודות לבן בן בתואל אחיה. כי אשת לבן היתה עקרה בימים ההם ולא ילדה וגם כל אמהותיו לא ילדו לו. ויזכור ה' את עדינה אשת לבן אחרי כן ותהר ותלד שתי בנות תאומות".

² חידושי הרמב"ן (יבמות, צח, א): "והרי יעקב נשא שתי אחיות ואלמלא היו אסורות היו חכמים צריכין לפרש שלא היו אחיות מן האם ולא פירשו כן בשום מקום".

חזקוני (בראשית כט, כט): "וא"ת איך נשא יעקב אבינו שתי אחיות בחייהן הרי קיים את כל התורה כלה אלא אמרו רבותינו גר שנתגייר כקטן שנולד דמי. ויא לאח רחל משתי נשים היו וגר אין בניו מתיחסים אלא אחר האם כדנפקא לן מכי יסיר את בנך ולכך הותרו ליעקב".

Similarly, most agree that Bilhah and Zilpah were half sisters to Rachel and Leah, born from a relationship between Lavan and a concubine.³ One opinion states that their father was not Lavan but a man named Achoty, who was the brother of Rivkah's nanny Devorah. After redeeming Achoty from captivity, Lavan wed him to his maidservant Chava. Their children were Bilhah and Zilpah.⁴

How old were Bilha and Zilpah at this time?

The commentators do not discuss the exact age of Bilhah and Zilpah, though most commentators declare Zilpah the youngest of the four matriarchs.⁵ However, one commentator holds that Zilpah was older than Bilhah.⁶

ר' חיים פלטיאל (כט, ל): "ויש מקשים היאך נשא יעקב ב' אחיות ומתר' זלא היו אחיות מאם אחת אלא מן האב ואין אבות לגוי וכל בני נח לא חשו לאבות וכולן נקראים בני נח קודם מתן תורה".

וראה לקו"ש (ה, עמ' 141 הערה 5): "לכאורה היה אפשר לתרץ שד' האמהות היו אחיות רק מן האב ולא מן האם, ובמילא לא היו אחיות כלל על פי דין, כי אין אבות לבני נח". ראה שם בארוכה למה תירוצ זה אינו מועיל.

ולהעיר מבחיני (לא, מג): "ובמדרש: (ב"ר עד, יא) הבנות בנותי, "הבנות" שתיים, "בנותי" שתיים, הרי ד'. ונראה מזה כי גם בלהה וזלפה היו בנותיו ממש מאשה אחרת או מגודלות בביתו".

³ בראשית רבה (ויצא, עד): "ויען לבן ויאמר ליעקב הבנות בנותי והבנים בני, אמר רבי אבין כולהון בנותיו היו, הבנות בנותי הרי שתיים, ולבנותי מה אעשה הרי ארבע, רבנן מייתי ליה מהכא אם תענה את בנותי, הרי שתיים, ואם תקח נשים על בנותי, הרי ארבע".

שכל טוב (בראשית, לא, נ): "דא"ר ארבעתן בנותיו היו, רחל ולאה מגבירות, ובלהה וזלפה מפלגש".

וכ"כ בפרקי דרבי אליעזר (פרק לה): "לבן לקח את שתי שפחותיו ונתן לשתי בנותיו, וכי שפחותיו היו והלא בנותיו היו, אלא מבנותיו של אדם מפלגש נקראו שפחות".

וכ"כ בילקוט שמעוני תורה (ויצא, רמז קכה): "לבן שתי שפחותיו ונתן לשתי בנותיו וכי שפחותיו היו והלא בנותיו היו אלא בנימוס הארץ בנותיו של אדם מפילגשו הן נקראות שפחות".

וכ"ה במפרשי המקרא, רש"י (לא, נ), חזקוני (כט, כד), רא"ם (לא, מג). ועוד.

⁴ בראשית רבתי (ויצא עמ' 117) "ואית דאמר אבי בלהה וזלפה אחיה של דבורה מינקת רבקה היה ואחותי היה שמו, וטרם שנשא אשה נשבה ושלח לבן ופדאו ונתן לו שפחתו לאשה וילדה לו בת וקרא שמה זלפה על שם העיר שנשבה לשם, ילדה עוד בת וקרא שמה בלהה, שכשנולדה היתה מתבהלת לינק, אמר מה בהולה בתי. וכאשר הלך יעקב אצל לבן מת אחותי אביהן ולקח לבן לחוה שפחתו ולשתי בנותיה ונתן זלפה הגדולה ללאה בתו הגדולה לה לשפחה, ובלהה הקטנה לרחל בתו הקטנה".

⁵ רש"י (בראשית, ל, י): "בכולן נאמר הריון חוץ מזלפה לפי שהיתה בחורה מכולן ותינוקות בשנים ואין הריון ניכר בה".

וראה בראשית רבה (פרשה עא): "תלד זלפה שפחת וגו' ככולם כת' ותהר וכאן ותלד אלא בחורה היתה ולא היתה נכרת בעוברת".

וכ"ה בילקוט שמעוני (ויצא, רמז קכז), ובמדרש שכל טוב (בראשית, ל, י).

ולהעיר ממדרש אגדה (בראשית, כט, כד) "את זלפה שפחתו. והיתה קטנה והיתה ראויה לרחל, וניתנה ללאה ברמאות, כדי להראות ליעקב שזו שפחת רחל". וקרא אחריו שאר מפרשי המקרא.